

skall Kirstine Frederiksen's navn i takssamma kvinnohjärtan bevaras.

Stockholm, den 4. Oktober 1903.

Fredrika-Bremer-Förbundets Styrelse.

* * *

Svenska Kvinnornas Nationalförbund, djupt beklagande den stora förlust Skandinavien och särskildt Danmarks Kvinnor lidit genom Kirstine Frederiksen's död, säner Dansk Kvindesamfund uttrycken af sitt varma deltagande.

Stockholm, 4. Okt.

Enligt uppdrag

Anna Hierta-Retzius. Eva Upmark.

Maria Cederschiöld.

Ellen Whitlock. Hulda Lundin.

* * *

Til vördade banbryterskans minne saknads helsning.

Helsingfors, 4. Okt.

Alexandra Gripenberg.

* * *

Vi mindes Kirstine Frederiksen med Beundring og Kærlighed. Tankerne dvæler ved Mindefesten.

Odense, 4. Okt.

Odensekredsen.

* * *

Desuden indløb der Telegrammer fra D. Kvsfd.s Formand, *Fru Bojsen-Møller*, fra *Fru Stampe Feddersen*, fra *Frk. Anna Lohse* i Odense og fra *Fru Therese Gylden* og *Frk. Gertrud Adelborg*, Stockholm.

Kirstine Frederiksen.

Udtalelser af Venner og Medarbejdere.

For over 30 Aar siden mødte jeg første Gang Kirstine Frederiksen i et større Selskabovre paa Lolland og følte mig straks hendiraget til denne ejendommelige Personlighed, der havde saa lidet tilfælles med den sædvanlige selskabelige Type. Man havde fortalt mig om hendes Virksomhed, ud over Hjemmets Grænser, i hendes Fødeegn, og det interesserede mig at høre hende tale saa ligefrem og beskedent om sit Arbejde; men jeg blev tillige lidt forfærdet over de Krav, hun paa Samfundets Vegne stillede til alle „løse og ledige“ Kvinder som mig og mine Lige, Krav, der absolut aldrig var kommen indenfor min Hjerne. Jeg havde denne første Gang og al Tid senere, naar jeg var sammen med Kirstine Frederiksen, Følelsen af at være i godt Selskab, og da vi nogle Aar efter begge tog Bolig i København, var jeg glad ved at kunne pleje Omgang med hende i de mange Aar, hvor hendes Arbejde knyttede hende til Hovedstaden. Det var store Evner og en stor Begejstring, hun ejede. Hun hørte ikke til de smaa gerrige Sjæle, der kun have Raad til een Henrykkelse. Alt godt og stort og smukt fandt i hende en varm Beundrer og Ven, og hun havde tillige et mærkeligt klart Blik for, hvad der netop i Øjeblikket tiltrængtes, og hun søgte hurtigt efter bedste Evne at raade Bod paa Manglerne. Kirstine Frederiksen kastede sig ivrigt ind i Kvindebevægelsen, og indtog straks uden at søge derefter en Førerstilling. Hun var født Officer, hvor vi andre var menige. En iøjnefaldende Brøst ved vore Kvindeforsamlinger for en Menneskealder tilbage, var Kvindernes næsten totale Mangel paa parlamentarisk Evne. K. F. søgte at opbølge eller rettere fremelske denne Evne og stiftede i dette Øjemed en Diskussionsklub i sit Hjem, hvor vi samledes og debatterede „lærde og kuriøse Materier“ paa en ordnet og parlamentarisk Maade. Ganske sikkert har denne hendes Bestræbelse sat sit Spor. Al Tid var hun optagen af noget godt og værdifuldt. Da hun blev Lærerinde ved de frederiksbergske Komuneskoler, nøjedes hun ikke med at „læse“ Stykker af Litteraturen op for Eleverne. Hun gik saa grundigt til Værks, at hun en Gang lod Eleverne læse „Kærlighed uden Strømper“, og forklarede dem dette Skuespils Tilblivelse og Meningen dermed paa en saadan Maade, at det vakte deres Begejstring, og de bad hende om at maatte indstudere og spille Stykket og om, at hun vilde instruere dem, noget hun trods sin stærkt optagne Tid villigt gik ind paa og førte igennem til stor Glæde for Børnene og dem, der overværede Forestillingen; hvor mange af os Lærerinder vilde have paataget sig et saadant Arbejde med vore Elever fra Kommuneskolen? Men det er et godt Eksempel til Efterfølgelse, ligesom Kirstine Frederiksen i saa mange andre Retninger fortjener at følges efter. Flid, Nøjsomhed og Selvfornægtelse kunde

skrives paa hendes Tærskel. Hun var en Herremandsdatter fra et rigt Hjem, men var saare beskedent i sine Fordringer til Livet. Hun boede, efter sin Moders Død, sine sidste Aar paa en Kvist i et Par smaa Værelser, hvor hun iøvrigt befandt sig vel og var meget tilfreds (endog henrykt over en lille Plattform udenfor Vinduet med Blomster, som hun elsker), og Kirstine Frederiksen indtog dog en ledende Stilling i Skoleverdenen og havde opnaaet Universitetets Guldmedaille for en pædagogisk Afhandling. Hjælpsom var hun langt ud over Evne efter almindelige Begreber. Der er mange, som kan tale med herom, og vi, hendes nærmeste Venner, ved god Besked dermed og elskede hende derfor. Det var en Glæde for mig at aftale Følgeskabet med hende til Amerika i denne Sommer, og herligt at leve de fjorten rolige, lidenskabsløse Dage sammen med hende paa Skibet, at spadsere Smaat med hende paa Dækket og iagttage Himmelen, Hav og Solnedgang i Selskab med hende, se hendes Fryd over Delfinerne, der flokkevis samlede sig i de mørkeblaa Bølger, og tale om smaa og stort med hende, der ejede saa klart og forstaaende et Blik paa Livet. Og Kirstine Frederiksen var lykkelig i sin Stilling som Forstanderinde paa Forskoleseminariet. Her var hun i Sandhed kommen paa sin rette Plads, og hun tumlede med lyse Planer om at føre de unge videre og bedre frem paa Vejen. Kun lidt nyttede det at forestille hende, at hun tjente Sagen bedre ved at samle Kræfter hos sin Familie i Bjærgene ved Canada lake, end ved at give sig — skrøbelig som hun var — i Kast med Indsamling af nye pædagogiske Guldskatte paa det Sommerferiekursus i Worcester, hvortil hun havde meldt sig. Hun var døv for alle Forestillinger. Arbejdet for det elskede Seminarium gik forud for alt andet.

Kirstine Frederiksen er falden paa Ærens Mark.

København, September 1903.

Augusta Fenger.

* * *

Hun, hvis Savn vi føle dybt, hun som rummed i sit Sind Himmelskoven — Kærligheden i vort Jordliv fattet ind, — hun har Livets Kærne søgt; Hendes Selvevidstheds Glød, som har Minderne i Gem, sluktes ej i bitre Død. Sandhedens perle som hun søgte, finder hun i Aandens Hjem.

Pauline Aggersborg.

* * *

Hvad jeg under min Redaktionstid især fik Lejlighed til at beundre hos Frk. Frederiksen var den altopofrende Kærlighed, hvormed hun omfattede Kvinden og Samfundet, hendes vide Syn paa Tingene, der udelukkede al Smaalighed, og ikke mindst hendes hos en Kvinde sjældne Evne til at se bort fra de personlige Hensyn overalt, hvor det gjaldt at fremme Sagen.

Maria Anholm.

* * *

Det var kun et Par Aarstid jeg havde den Lykke at kende Kirstine Frederiksen. Det er en Lykke, der times en, hver Gang man træffer et Menneske, hvis hele Væsen bærer Præget af Viljestyrke og selvforglemmende Offervillighed for en stor Sag. At dette gælder om Frk. Frederiksen vil alle sande, der har arbejdet sammen med hende. Og saa rørende trofast i sit Venskab. Hun havde ikke store Tanker om sig selv, men langt mere om andre, — som dog ikke paa langt nær sad inde med hendes Kræfter og Evner. Og hendes Ydmyghed var ikke paataget, ligesaa lidt som hun vilde smigre Folk. Nej, hun mente virkelig, hvad hun sagde om sin egen formentlige Ringhed og andres formentlige Overlegenhed. Undertiden kunde dette faa et pudsig Udtryk. Jeg havde til „Kvinden og Samfundet“ oversat nogle Digte af en amerikansk Forfatterinde, og hun var meget varm i sin Lovprisning, sikkert for varm. Saa sagde hun: „Gid De var en Kvinde!“ Der var i det hele taget noget naivt og barnligt i dette ualmindelig begavede og energiske Menneskes Væsen. Men der skulde lidt Tid til, før man fandt dette Karaktermærke bag den udvortes Tilsyneladelse, der forekom kantet.

Og nu er hun borte. Men hun var af dem, der bryder Bane og sætter Spor for Fremtiden.

U. Birkedal.

* * *

Kun en forholdsvis kort Tid havde jeg kendt Frøken Kirstine Frederiksen, men fik Indtryk af en varmhjertet og energisk Personlighed, der med Uegennytte og Utrættelighed kæmpede for sine Ideer.

Ellen Branth.

*For al din Stræben, for al din Flid
For at højne Kvinden i Nord,
Der bringes dig Tak til sildige Tid
Fra Kvinder paa Fædrenejord.*

Anna Drewes,

f. Lützen.

* * *

Kære Fru Monrad!

De beder mig skrive noget til „Kvinden og Samfundet“ om Kirstine Frederiksen. Jeg lærte hende først at kende, da vi begge var over tredive år, altsaa i den alder, da man ikke længere har saa let ved at slutte venskaber. Men jeg kom til at nære et varmt og oprigtigt venskab for hende, fordi hun var en ganske sjælden karakter. Hun var glødende varm for kvindesagen og arbejdede bestandig for den. Og sjælden har jeg kendt et menneske, der var så uegennyttig og så lidt lod personlig ærgerrighed blande sig ind i arbejdet for sagen, men kun vilde sagen for sagens egen skyld. Og livets tunge prøvelser bar hun med et beundringsværdigt mod og klagede aldrig. Hun vil blive dybt savnet blandt kvindesagens tilhængere, og hendes plads vil vanskelig kunne udfyldes. Vi skylder hende alle tak, og jeg har trængt til at give hende min i dette blad, som kun ved hendes energi er blevet holdt oppe i disse mange år.

A. Stampe Feddersen.

* * *

Desværre har jeg ikke haft den Glæde at færdes meget med Kirstine Frederiksen, men saaledes som jeg kendte hende og talte med hende i Ny og Næ — nærmest om Samfundssager, som ligger os alle paa Hjertet — forekom hun mig at eje den vigtigste og største Evne af alle for andre, nemlig den animerende og æggende Magt, som er saa sjælden hos Danske. Naar jeg gik til hende, kredsede mine Tanker, som de jo gerne vil hos os alle, om Livets personlige Smaating, og naar jeg gik fra hende ude langs de stille Villaveje, var jeg helt fyldt med Planer og Forsætter, ligesom beruset af Forestillinger om Ting, der maatte paabegyndes og gennemføres til Gavn for mange — maatte! At tale med hende virkede som Champagne paa Ens Virkelyst og Arbejdsevne. Derfor tror jeg, at hun er mere med, end nogen tænker, i alt det, der i de sidste Aar er skabt og opstaaet til Gavn for Samfundet og Kvinderne, fordi hendes Ord var saa varme og stærke. Hun var af dem, det er en Lykke at have kendt.

Emma Gad.

* * *

Det, der for mig staaar uudsletteligst i Mindet om Kirstine Frederiksen, er hendes umættelige Lyst og Trang til at lære. Aldrig blev hun for stor og aldrig for gammel til at indtage Oplysning, hvorfra den saa kom. Saa vaagen en Interesse for alt menneskeligt og saa utrættelig en Iver efter at virke for de Tanker, hun fra sin Ungdom havde lært at elske, træffer man sjældent i Livet. Og endnu sjældnere en Uegennyttighed og Selvopofrelse, som den, der prægede al hendes Virken som hendes Væsen.

Svend Høgsbro.

* * *

Ved at tænke tilbage paa Kirstine Frederiksen's hele Færd i de tre, fire Aar, jeg har kendt hende, er et Ord af Højskolef. Schrøder kommet til at staa uadskillig forbundet med hendes Navn: „Dygtighed og Elskværdighed er to saa store Gaver, Himlen har givet til Jorden, at de kun sjældent findes forenede i en og samme Person“.

Hos Kirstine Frederiksen var disse to store Gaver forenede, hun rummede dem begge — god, dygtig, klog, varmhjertet, som hun var. Underligt, at hun saa tidlig skulde kaldes bort.

Dog vil vistnok ogsaa de, der kendte hende, føle hende nærværende fremdeles i den Gerning, hun har efterladt sig.

Annette Jensen.

* * *

Frøken

Kirstine Frederiksen!

*Saa mægtig en Aand, en fribaaren Kvinde,
med Retsind og Fasthed i al sin Færd,
det lodigste Guld hun evned at finde,
hvor andre ej fandt en Sagen værd;
men ligetil gik hun — ej som Diplomat,
uden Bagtankens Frygt — til Kampen parat.*

*En Mand er en Mand — men en Kvinde-
stemme,*

*den agtes kun ringe i Mændenes Hør,
dog hun, der er død, fik alt at fornemme:
for maaltids Arbejd de strækker Gevær,
og vandt hun ej Sejrr til alle Sider,
mod Opgørets Time dog fremad det lider.*

*Thi holde vi da hendes Minde i Ære
ved trofast at vandre i hendes Spor,
thi skal vor Ærgærrigheds Maal da være
ved Retsind at vinde hver Fodsbred Jord,
med Hjærtets Oprigtighed kæmpe vor Sag,
da vinder vi Sejrr under hendes Flag.*

Augusta Knudsen.

* * *

Naar jeg i mine ældre Aar i Ny og Næ har forsøgt mig som let Kavalerist i Kvindesagens Tjeneste, saa skyldes det alene Kirstine Frederiksen's Paavirkning. Hun overbeviste mig om, at det var en retfærdig Sag, som ikke kunde fejles af Vejen med Floskler.

Viggo Monrad.

* * *

Af et privat Brev til Kirstine Frederiksen Efterladte:

..... Et endnu større Udslag af Frk. Frederiksen's Hjærtensgodhed var det, at hun skrev til mig, at jeg maatte „endelig“ skrive og fortælle, hvad jeg syntes om Bogen, naar jeg en Gang blev færdig med den. En større Kærlighedsgærning end denne varme Interesse for mit inderste Ve og Vel kunde ikke bevises imod mig! Og dog var jeg for hende kun en fremmed og flygtig bekendt.

Nu er der i hele den vide Verden ikke mere nogen, som bryder sig om at vide, hvad jeg har lært af at læse denne eller hin Bog; for min Moder, min Søster, min Nabo, min Genbo er det det ligegyldigste af alt — kun Kirstine Frederiksen maatte endelig vide det. — Og nu er hun død!

Aarhus. *Mariane Nielsen.*

* * *

Når vi mindes Kirstine Frederiksen — og mangen Gang vil tanken om hende stige frem for os under vort daglige arbejde for kvindesagen, — da vil hun stå for os som den, der for end de fleste af os andre kendte kvindebevægelsens udvikling og troede på dens berettigelse. Vi vil ogsaa mindes hende som den, der kunde formå andre til at arbejde for den Sag, der lå hende på hjerte, og ofte vil vi ønske, at vi endnu en gang kunde bede hende om råd og oplysning.

Vi vil savne hende, men det vil være os en trøst, at hun, før hun gik bort, kunde skimte den dag gry over jorden, hvor mænd og kvinder skal stå somigestillede fæller ved hverandres side. Hun har ikke levet forgæves. Med tak og ære vil vi mindes hende.

*Charlotte Norrie,
født Harbou.*

* * *

Sie war ein seltener Mensch; klug, gut, liebevoll mod voller Verstandnis für alles Emporstrebende.

A. Quittenbaum.

* * *

Hun var uforfængelig, uselvisk, fordomsfri, indsigtfuld, modig og energisk. Hun var et lutret Udtryk for sin Slægtstypes udmærkede Egenskaber. Ved hendes Død findes et godt Hjerte, et lyst Hoved og et Par ubestikkelige Øjne mindre.

København, den 3/10 1903.

Marcus Rubin.

* * *

At skrive om Frk. Frederiksen her er som at vinde. Jeg, som kun faa Gange har talt med hende, har ikke Ret til mange Ord. Jeg maa kun antyde det levende Udtryk, jeg har af hendes Værd.

Hendes milde og friske Sind, hendes efter Frihed og Klarhed stræbende Aand og hendes sanddru og vide Personlighed tiltrak mig, saa at jeg følte mig hende hengiven og havde Tillid til hende.

Jeg holdt af Frøken Frederiksen, og jeg er taknemmelig for Mindet om de Timer, jeg har tilbragt i hendes Selskab.

Blide, den 23. Septbr. 03.

Ingeborg Raunkjær.

* * *

Kirstine Frederiksen efterlod sig en Arv, som jeg haaber, en af hendes Venner vil optage efter hende, nemlig Interessen og Om-sorgen for en lille Pige, der i Stormen afvigte Aars Juledag reddede sine 5 mindre Søskende fra at blive knuste under et Hus, der styrtede sammen. Det var Planen at give den dygtige og begavede 11 Aars Pige, naar hun bliver voksen, en bedre Undervisning og Fagdannelselse muligvis som Lærerinde, end hendes fattige Forældre formaar. Hvem der vil optage denne Arv, bedes sætte sig i Forbindelse med Fru Kammerherinde Skrike i Viborg eller Højskoleforstanderske, Frk. E. Begtrup, Levring.

Jeg har tænkt mig, at denne Meddelelse kunde være et beskedent Blad i Mindekransen til Kirstine Frederiksen. Det hører med til hendes Karakteristik, at hun havde Lyst til at tage en saadan Sag op.

Viborg, den 25. Septbr. 1903.

Poul Sveistrup.

Fortsat i medfølgende Tillæg.

Redigeret af *Fru J. Monrad.*

Brdr. Jensens Bogtrykkeri, Falkonerallé, Kbhvn. F.